

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Obiranje listja trtam, naprava rudečega vina.

Prav pogostokrat vidimo po Dolenjskem, da vinogradniki trtam pred trgatvijo listje (perje) obirajo, češ, da bo grozdje prej in boljše dozorelo. Kako napačno je to postopanje, uči nas pač žal v preobilni meri strupena rosa ali peronospera. Ker vsled peronosperne trtam listje odpade, tam noče grozdje dozoreti, ono ostane nezrelo, kislo in daje dosledno temu tudi kislo vino. No ravno tak nasledek ima obiranje listja na trtah. Zato, naj vsak to opusti. K večem se sme listje, katero se pod grozdem prav nizkih trt tik zemlje nahaja, obrati, nikdar pa ne ono nad, ali med grozdem. Prvo obrati se sme pa zato, ker prvič zdravi trti še vedno dovolj listja ostane, da zamore grozdje dozoreti, in drugič z obiranjem listja pod grozdem poveča se ogrevanje zemlje po dnevu in po noči izhlapeva tam ložej toplota iz zemlje, kar zorenje grozdja jako pospešuje.

Obiranje listja trtam opustilo naj bi se torej, kjer se je do zdaj nespametno vršilo, za naprej popolnoma, ker je to velika napaka.

Druga nič manjša napaka, katero po Dolenjskem ob trgatvi še skoraj splošno nahajamo, je pa ta, da se še vedno rudeče (šilkasto) vino napravljajo, namesto rumenega ali črnega, Res je; da se je nekdanj v starih časih povsod po vseh vinogradnih deželah le rudeče vino napravljalo. O tem poučujejo nas najstarejše slike zadnje večerje itd., na katerih se vidi vino v kozarcih rudeče barvano; o tem poučujejo nas tudi najstarejše latinske pesni o vinu. Toda moda in njo spremljajoč okus spremeni marsikaj na svetu in tako spremenila je tudi po družih naprednjih vinogradnih deželah že zdavno napravo rudečega vina. Po vseh najodličnejših vinogradnih deželah, kakor na Francoskem, Nemškem, Ogerskem itd. napravljajo dandanes le bela (rumena) in črna vina, rudeča pa ne več. Vipavci napravljali so še pred 25. leti skoraj izključljivo le rudeča vina, dandanes v Vipavi rudeča vina aman iščeš, k večem za domačo rabo ga delajo.

No, po Dolenjskem je pa naprava rudečega vina še skoraj splošna. To je znamenje zastanka v napredovanju, je pa tudi v zvezi z odločno gospodarsko škodo. Naj bode rudeče vino še tako dobro, ono ne doseže iste cene, kakor jednako dobro rumeno ali pa črno. Rudeča barva dolenjskega vina je poglavito prvo znamenje nizkega vina — čvička. Kakor hitro zagleda kupec rudeče vino, koj mu pride v glavo misel: čviček je, in noče ga tako plačati, kakor bi plačal jednako dobro, toda rumeno vino. Čas, skrajni čas je toraj da se tudi po Dolenjskem naprava rudečega vina opusti ter le rumeno in črno napravljati prične. To je tem potrebnejši, ker stojimo pred pragom uvažanja italijanskih vin, katera bodo cene našega vina gotovo močno potlačile. Ne tlačimo jih torej še sami z nesrečno rudečo barvo.

Marsikdo bode pa rekel, kako naj pa iz črnega grozdja, katerega imam tako malo, da mi ne izplača črno vino napravljati, belo vino napravljam? No, čisto priprosto, s pomočjo tako zvanega spodlivanja mošta črnega grozdja, katero smo že v prošlem letu priporočali. Spodliva se pa mošt tako-le: Najprej se pobere belo grozdje ter zmasti in v kad spravi. Na to se pa pobere črno grozdje, katero se koj, kakor hitro je pobrano, zmasti, mošt odtoči, ter v kad z belim grozdem zlije, da ž njim vred pokipi. Tropine črnega grozdja porabijo se lahko za napravo pijače za domačijo, ako se na nje nalije toliko vode, kolikor se je od njih mošta odteklo, in ako se dodá na vsakih 100 litrov dodane vode, 10 do 12 kilogramov sladkorja, kakoršen je po naših prodajalnicah dobiti. Kadar prvi naliv pokipi, napravi se lahko na ravno tistih neoprešanih tropinah drugi. Konečno se tropine sprešajo, prešenina se z zadobljenem pokipelem umetnem moštom pomeša in tako se dobi prav zdrava in ceno pijača za domačijo. Čemu drago pridelano vino doma piti?

Kdor ima dosti tako zvanega izabelnega grozdja, stori pač najbolje, da grozdje zmasti, ter tropine koj opreša, ne da bi se le količkaj kipenja v njih unelo. Na tropine izabele, tudi kaže kakor ravno povedano, vode in sladkorja djati, in tako se doseže na jedni strani iz grozdja izabele

prav dobro belo vino, skoro brez vsega napačnega duha, na drugi pa fino temno rudeco pijačo za domačijo.

Razstava goveje živine v Novem Mestu.

Minulo je okolo 18 let, kar je bila v Novem Mestu zadnjič razstava goveje živine. Živo se še spominjam, kako obilna je bila takrat udeležba od strani živinorejcev in s kako lepim vspehom se je vršila razstava.

Na predlog kmetijske podružnice v Novem Mestu priredilo se bode letos z ozirom na veliko važnost, katero imajo take razstave za povzdigo živinoreje, zopet enkrat premovanje govede in sicer v Novem Mestu za cel politični okraj. Ker nam je pomen takih razstav, oziroma premovanj, pre-dobro znan in ker potrebujemo ravno pri nas na Dolenjskem še veliko spodbude k napredku, opozarjamo že danes naše gospodarje, da se v obilnem številu vdeležé razstave in da pripeljejo kolikor mogoče obilno živine na ogled, kajti le tako bode očitno in častno pokazali, za koliko smo napredovali od zadnje razstave (l. 1876) in za koliko se je sploh zboljšala reja govede pri nas. K razstavi pa naj pridejo tudi vsi drugi gospodarji in živinski kupčevalci, če tudi ne mislijo ničesar razstaviti, da se saj prepričajo o dosedanjih vspehah dobre reje in da dobé s tem potrebno spodbudo k napredni živinoreji.

Za razstavo se je treba že sedaj pripravljati; če tudi bo še le — kakor čujemo — 26. oktobra t. l. Ker namerava prirediti pri tej priliki kmetijska podružnica v Novem Mestu tudi srečkanje (tombolo) in razdeliti tem načinom različno poljedelsko, sadjarsko in vinogradarsko orodje med gospodarje, upamo, da bode zanimanje za razstavo toliko večje, da bode udeležba toliko živahnjša, vspeh razstave pa še bolj sijajen. —r.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Za nas Slovence je najvažnejši odlok visoke vlade kranjske, katera je sklep ljubljanskega mestnega zbora, da se imajo ulice in trgi v Ljubljani zaznamenovati samo s slovenskimi napisi, o vrgla na podlagi člena 19, in ker se je nekoliko nemških davkoplačevalcev (!?) pritožilo. Čudno, zoper nas Slovence je takoj pri rokah člen 19; kako se pa našim sosedom godi v Trstu, Gorici, Celju in Mariboru, kjer so gotovo bolj zastopani po številu nego ljubljanski Nemci, dobro vemo; vse je laško in nemško. Enako se godi s Čehi v Brnu in drugih mestih. Tudi znamenje od kod mrzla sapa piše!

V Postojni je bil v četrtek veliki shod družbe sv. Cirila in Metoda. Družba ima namen varovati slovensko dečo pred nemškim in italijanskim navalom na domačih tleh, ne pa kakor zloglasni nemški „Schulverein“, da med Slovane nemščino vsiljuje. Vsacega Slovenca dolžnost je, to prekoristno družo podpirati!

Na Koroškem vstanovljajo po slovenskih planinah nemške šole, pa tu ni najti člena 19!

Naš državni zbor se je v sredo 27. julija, po sprejetju valute razšel na počitnice. Zopetno delovanje pričel bode koncem meseca oktobra. Mnogo dela je pač dala preustrojba naše valute v državnem zboru.

V Zagrebu imeli bodo v kratkem volitve v mestni zastop, katerega je vlada razpustila, o priliki 25 letnice kronanja našega cesarja v Pešti. Upanje je, da bode prava hrvatsko-domoljubna stranka zmagala ne pa mažaronska.

Mažari se silno repenčijo proti Rusiji in vsemu kar je družega nego mažarsko. Vse šolske učne knjige, v katerih veje drugi, nego pristni mažarski duh, se bodo odpravile ter napisale po izvestnem mažarskem okusu.

Kaj je novega po širokem svetu?

V Rusiji imajo jako mnogo posla z grozno kolero, katera se po poročilih iz Rusije ne razširja tako zeló, kakor to njeni sovražniki vidtjo in trdijo; pač ne vemo komu bi verjeli; toliko vemo, da je car dovolil vsakoletni velikanski sejm v Nižjem Novgorodu, kar je gotovo znamenje, da še ni tako zeló razširjena, kakor bi jo naši Mažari in nekateri drugi radi videli.

Srbskega mladega kralja bode baje obiskala njegova mati Natalija v nekih angleških kopeljih. Toraj je vse napenjanje bivšega kralja Milana zastonj, da bi ločil za vedno sina od matere. Slaba mati in sin, katera nemata želje na svidanje!

V Zofiji na Bolgarskem so usmrtili 27. julija štiri morilce ministra Belčeva.

Na Nemškem imajo listi še vedno obilo posla z Bismarkom, kateri se vladi dobro po robu postavlja in baš te dni se je javno izjavil, da ne bode še molčal; v tej, za Nemce kočljivej zadevi ima sam cesar roko vmes.

Na Angleškem je pri volitvah v državni zbor zmagala Gladstonova stranka, to je stranka prijazna katoliškemu Irce, katera jim ob enem želi olajšati veliko gorjé in bédó.

Piše se nam:

iz Toplic pri Novem Mestu. Dne 17. julija imeli smo za naš kraj jako lepo slavnost, namreč blagoslovenje in otvorjenje vodovoda. V ta namen je prišlo poleg gosp. c. kr. okrajnega glavarja pl. Vestenecka in njegove soproge in necega višjega vojaškega

gostojanstvenika iz Trsta, mnogo občinstva iz Novega Mesta, med katerim so se posebno odlikovali seveda vrli „Sokoli“ se svojo zastavo, „Dolenjsko pevsko društvo“ in oddelek gasilcev; pa tudi je došlo mnogo občinstva iz Žužemberka in drugod. — Kmalo po tretji uri prikorakala so prej omenjena društva z godbo na čelu v naš trg, kjer jih je pri slavoloku sprejel naš župan. Precej po dohodu vršilo se je blagoslavljenje po velečast. gospodu župniku, na kar so imeli tudi primeren govor, posebno spominjaje se našega župana, kateri se je največ trudil za novi vodovod, dalje so omenili dobrotnike: slav. deželni odbor, kneza Auersperga, vojaški erar in dr., kateri so pripomogli z materijelnimi sredstvi za prekornostno napravo.

Nato je sledilo petje in godba pred gradom. Ob 5. uri bila je v hosti v istini ljudska veselica, koje se je udeležilo obilo občinstva in so gg. pevci in gospice pevkinje z lepo ubranim petjem jako ponašali. Gibčni „Sokoli“ so jako dobro telovadili, posebno na drugo in zapazili smo jako spretno moči pri težavnih vajah; meščanska godba je tudi svojo nalogo dobro izvršila. Vse je bilo radostnega srca. Zvečer je bila v gradu zabava in okolu polunoci razšli smo se dobre volje.

Z vodovodom storile so naše, v kraj potisnene Toplice jako velik korak; seveda še večjega pričakujemo od železnice, ker ako se še kaj pri nas pogreša napravilo se bode tako hitro, kakor hitro bode obisk našega kraja boljši in s tem seveda tudi potrebni zaslužek.

Iz Metlike. — Dne 29. junija 1892. l. je v Metliki po kratki in mučni bolezni mirno v gospodu zaspal v obče spoštovani Ivan Pečarič, posestnik in krémar v Metliki, št. 35 v 66. letu svoje dóbe; a dne 16. julija 1892. l. pa je po trajni in mučni bolezni mirno v gospodu zatisnil oči na večno Juro Simonič, posestnik in vinski trgovec ter večletni občinski svetovalec v Rosalnicah, št. 25 pri Treh Farah v 52. letu svoje dóbe.

Ranjka, oba doma iz vasi Drašič, sta bila moža poštenjaka. Blag njima spomin!

Pri zadnjih volitvah občine Božjakovo-Rosalnice izvoljeni so bili v starešinstvo: Jožef Matjašič iz Radovič, županom; Marko Nemanič iz Božjakovega, Martin Slanc iz Rosalnic, Davorin Vukšinič iz Radovič in Ivan Matkovič iz Čaril pa svétnikom.

Iz Polšnika, dné 30. junija 1892. — Predzadnje nedelje dné 19. t. m. predaval je na Polšniku popotni učitelj g. Pirc o peronosperii in o kmetijstvu sploh. Predavanje je bilo kaj zanimivo in zelo smo hvaležni gospodu Pircu, da se je blagovolil k nam potruditi. Kako smo bili veseli poročila, da skoraj pride, ker smo že par tednov prej slišali, kako lepo je poučeval kmete pri Sv. Križi. zelimo le, da bi nas gospod Pirc blagovolil večkrat obiskati in nas poučevati o naših stanovskih opravilih. Rečemo pa tudi mi, kakor je dejal nadučitelj Sveto-Križki g. Jeglič, zahvaljevaje se tam g. Pircu: „Daj Bog, da padejo ti dobri nauki na rodovitno zemljo in to bode izvestno najboljša zahvala in največje veselje g. Pirc-u.“

Da smo imeli pri nas v hribih to predavanje, je vse le zasluga našega skrbnega, za občino nadomestnega župana g. Zavrla (Autmovca). Ta je prosil g. Pirca, ta mu je olajšal težaven pot do nas in ta je privabil toliko poslušalcev. — Da bi pač bilo mnogo tacih županov!

Iz Banjaluke v Bosni, dné 20. julija. — Obljubiš sem, dá vam bom kaj sporočil, ker bi vaši naročniki

radi brali. Bilo bi mnogo, jako mnogo; a ravno to je vzrok, da ne vem, kaj bi izbral? Letino? ljudi? njih nošnje? navade? Mesto, ali kaj naj popišem? Nato nekatere drobce od vsake reči.

Prestopil sem bosniško mejo pri lepej Kostanjici ob reki Uni. Vže na Hrvatskem so hiše proti meji jako prvotne, male in večinoma lesene; ali stopivši v Bosno, moraš pripoznati, da so hrvatske še jako lepe v primeri z bosniškimi kolupami. Le malo je hiš, ki bi zaslužile to ime, večinoma so tako male in slabe, da so pri nas večinoma boljša bivališča živaljska. Čudno to pa ni. Ne pozabimo, da je bil pod turško oblastjo kristjan vedno v nevarnosti, da se mu stan ne požge. Čemu torej lepega staviti? če ga je postavil, ga mu je res kmalo upepelila kruta turška roka.

Zemlja je videti jako rodovitna — ali neizmerno slabo obdelana. Na polju vidiš pač malo pšenice, nekoliko ovsu, malo krompirja tu ali tam — a sicer je sama koruza. Nemeč jej ne pravi zastoj „turška pšenica“. Ob železnici je sadnega drevja jako malo videti — okoli Banjaluke je sliv prav mnogo, a drugega sadja malo, da-si je Bosna za sadjerejo izvrstna. Kedo ne pozna bosniških sliv in slivovice? Trta bi rodila brez dvoma bolje, kakor na Dolenjskem, ali doslej je malo sajenega trsja. Vzrok je pač, ker Turki ne pijo vina; vsaj kadar jih kdo vidi. Letina bi sicer ne bila slaba. Pri trapistih, na samostanskem polju sester sv. Krvi v Nazaretu sem videl krasno žito; dežja so imeli baje nekoliko premalo, ali na sedežih se pač ne pozna.

Ljudje Bošnjaki so trojne vere, največ je Turkov, ali Muhamedanov, za njim pridejo razkolniki, ki nočejo pripoznati papeža za svojega poglavarja, najmanj je pa katoličanov. Posebno delavni doslej niso nobeni — a najbolj leni so Turci. Kar so pod Avstrijo, morajo vendar delati tudi ti, ker avstrijski žandarmi ne puste ropati, videl sem mnogo Turkov v Banjaluki na cesti kamne razbijati. P. bosniški frančiškan mi je dejal, tega bi prej nikakor ne bili delali. Domačini katolike, Turke in razkolnike ločijo vže po obleki, kar pa jaz tega tako natančno ne morem.

Obleka je jako čudna za nas, a ne bom je popisoval, povem le našim ženskam na uho, naj Boga zahvalijo, da niso rojene Turkinje. Turško dekle ima proste ure samo do 14. leta. S tem letom z Bogom prostost! zapro jo za omrežano okno; možkemu razven lastnemu možu ne sme nikdar pokazati lica. Zato sploh redko gredo iz hiše; ako pa se to zgodi, so zavite v belo haljo tako, da imajo samo čez oči malo odprtino, da one vidijo, a njih nihče ne. Turška „bula“ (tako imenujejo omožene) je prava sužinja.

Trgujejo Bošnjaki radi, ali tudi ta trgovina je drugače kakor pri nas. Pravi Bošnjak, naj si bode Turk ali kdo drugi, nima take prodajalnice, kakor pri nas. Prodajalnice, dučani, so lesene; odpre pa ti vso sprednjo stran, tako da mimo gredoči lahko z enim pogledom vidi, kaj se dobi pri trgovcu, ki leno a možato sedi po „turški“ s spodvitimi nogami sredi svoje robe. Tudi rokodelci delajo sploh v tacih prostorih. Mesarji koljejo največ janjce; je pa tudi te drobnjavi v Bosni veliko. Ne ponujajo pa samo surovega mesa, ampak vedno tudi pečenega janjca. Kakov mora biti „ovi jančič“ ne vem — jaz in marsikateri drugi bi ga ne mogli jesti, ako bi gledal, kako poseda po takej pečenki množica muh po več ur. Tudi duh je neprijeten krog bosniških mesarjev ali Bošnjakom gre vendar-le meso dobro v slast.

Mesto Banjaluka je jako razprostreno ob levi

bregu lepe reke Vrbaša, vendar prebivalcev nima tako veliko, menda okoli 15.000. Vzrok je, ker so kočje le male, med njimi pa vrtovi in zlasti mnogo turških pokopališč. Takove turške „groblje“ ti ne kažejo nič drugega, kakor kviško moleč kamen. Videti pa je, da se ne brigajo po smrti mnogo za svoje; kajti po pokopališču se pase vse, kar ima Turek: konji, goveda, raca, gos — samo svinja ne, ker teh Mohamedanci ne rede. — Drugič od drugod.

Iz Leadville v severni Ameriki, dne 17. jun. 1892. — Blagovolite mi drage „Dol. Novice“ nekoliko prostora, da vam nekoliko opišem deželo, v kateri živim jaz, in tudi veliko mojih rojakov pa različnih krajih dežele Colorado, da si v potu svojega obraza, z žuljevimi rokami služimo vsakdanji kruh. Dežela Colorado je večidel pusta in gorata; severo-vzhodna stran je sama ravnina, kar mi po angleško „prairie“ imenujemo. Ta ravnina se razprostira do poglavitnega mesta Colorado do Denverja in še malo čez, in od tod proti mestu Colorado — Springs in še unkraj Pueblo. Zahodna stran je pa gorata in hribasta; v teh hribih je silno bogatih zakladov: zlata, srebra, svinca in bakra; pa tudi obilo premoga ima v sebi; posebno bogati so hribi okoli Auray, Creple Creek, Creede, Breckenridge, Red Clife, Aspen in tudi Leadvilla ne smem pozabiti, ker zdaj ravno tu živim in delam. Res mesto je precej veliko, ali ne prav prijetno; prijetno je pa nam delavcem na ta način, ker si lahko tu človek nekaj „cvenka“ na stran dene, ako pridno dela. Tu je dela mnogo; sila veliko je rudakopov in tovarn (fabrik), ki pretapljajo rudo. Plača je dobra: na deset ur, je 2 dolarja in 50 centov, na dvanajst ur pa 3—4 dolarje na dan; seveda se more trdo delati.

Ljudi se pa tudi ne manjka tukaj, namesto enega pridejo trije po delu vpraševati. — Tu so ti pa delavci od vseh štirih vetrov: Irci in Škoti, Angleži in Francozi; so Rusi in Prusi, Portugalci in Španci, Lahi in Čehi, Poljaki in Slovaki, Svedi in Norvežci; še celo iz vroče Afrike so tisti črni, ki jih nigre imenujemo. Pred vsemi temi narodi je pa slovenski Kranjec na prvi stopinji; zato ima tudi spoštovanje pri Amerikancih pred vsemi drugimi narodi. Drugi so namreč večidel leni za delo, in si le potrebni živež služijo; za obleko ne porajtajo, dobro je, da je na videz obut, pa ga bosega slediš, in pokrit na glavi. pa mu lahko lase po glavi strižeš, ne da bi mu klubuk z glave vzel. Z nami ni taka, zato ker radi delamo. Pa ne bom rekel tega od yseh; dobe se tudi, ki ne pomislijo, kaj bo enkrat z njimi. Resnica je, da delo se težko dobi, pa vendar, ako se človek potrudi, se dobi; Bogu bodi hvala, le malo je Kranjcev tu v Leadvillu, da bi ne hoteli delati, ker večina izmed nas jih je tacih, ki bi radi še enkrat videli svoj lepi dolenski kraj, kjer je tekla naša zibelka.

Tukaj je navadno zmiraj mrzlo; sneg se nam púsili rine, ko nadležni vrabec v sosedno žito; skorej vsak dan hoče pobeliti, pa se mu toplo solnce vstavlja. Binkoštno soboto, to je 4. junija je padal celi dan tako, da ga je bilo še drugi dan, to je binkoštno nedeljo, skorej do poludne vse belo in tudi danes, ko to pišem, v petek po sv. Rešnjem Telesu, je začel padati med deveto in deseto uro zjutraj, ali ni imel vspeha. Ko se zmislím na naš lepi gorki kraj ob tem času, me nehote solze polijejo; tukaj smo v puščavi, bode-li še puščave enkrat konec ali ne? — Pozdrav na vse rjake!

Domače vesti.

(Odlikovanje.) Presv. cesar odlikoval je g. nadučitelja in vodjo ljudske šole Jos. Raktelja povodom njegovega vpokojenja s zlatim križcem za zasluge. Častitamo!

(Novo mašo) bode letos v ljubljanski škofiji obhajalo 21 čč. gg. bogoslovcev in sicer četeroletniki: Jožef Benkovič, 24. jul. v Kamniku; Jožef Cegnar, 24. jul. v Stari Loki; Karol Čik, 24. jul. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Karol Dornik, 21. jul. v Trziču; Jožef Gruden, 24. jul. pri Sv. Petru v Ljubljani; Janez Jelenc, 31. jul. na Ovšišah pri Kropi; Martin Kerin, 31. jul. v Križevem pri Kostanjevici; Gustav Kolar, 7. avg. pri sv. Jakobu v Ljubljani; Matej Kos, 31. jul. v Št. Janžu (na Dolenskem); Karol Lenasi, 24. jul. v Trnovem v Ljubljani; Alfonz Levičnik, 31. jul. v Logatcu; Anton Medved, 31. jul. v Kamniku (na Žalah); Štefan Rihar, 31. jul. v Polhovem Gradcu; Franc Žvan, 31. jul. v Kamni Gorici; dalje gg. tretjeletniki: Jos. Knific, 31. jul. v Smedniku; Anton Kocijančič, 7. avg. v Trziču; Jan. Kromar, 31. jul. v Dolenji Vasi pri Ribnici; Jan. Meršolj, 24. jul. v Radovljici; Matej Rihar, 7. avg. v Polhovem Gradcu; Alojzij Stroj, 31. jul. na Dobravi; Jan. Terpin; 24. jul. v cerkvi čč. Uršulink v Ljubljani. — V krški škofiji pa je bil v Celovcu 19. julija v mašnika posvečen ter je ondi prvokrat maševal naš rojak gosp. Matej Germ, rojen v Adlešicah.

(V Šmihelu) so dobili farani za bodočega kapelana čast. g. J. Poljak-a.

(Dolenska železnica.) Proga od Grosupljega do Novega Mesta je razpisana. Meseca septembra pričela se bode gotovo graditi železnica tudi sem do našega mesta. — V obče delo jako uspešno napreduje, ker po vsej progi od Ljubljane do Kočevjā kar mrgoli delavcev.

(Požar). V torek, dne 26. julija pogorel je pód v Ločni pri Novem Mestu in pri tem opeknel se je 4letni deček smrtno nevarno. Mlatiči so ravno mlatili in pustili tobak, pipe in žveplenke; te je steknil deček, se igral z njimi in zapalil.

(V Vavti Vasi) stekli so se v nedeljo, dne 24. julija fantje in imeli opraviti z nožem, ter jednega nevarno ranili. Najostudnejša je pač pijanost v zvezi s tepežem in kak sad rodi to: jednemu zapor, drugemu prezgodnji grob, našemu narodu pa tuji surovost pripisujejo.

(Stekline zelo sumljiv pes) je pretečen teden v mestu in okolici več ljudi in psov ogrizel, ne da bi se posrečilo ga vloviti in pokončati. Pa do danes je vže poginil, ker vstekli psi žive navadno samo 4—5 k, večemu do sedem dni. Vgriznjeni ljudje so se podali v Budim Pest, da bodo ondi cepljeni po Pasteurjevem načinu in tako obvarovani grozne bolezni. — Da se pomanjša nevarnost vgrizenja po steklih psih in zabrani razširjenje stekline, je c. kr. okr. glavarstvo ukazalo v vsem sodnem okraji novomeškem tedaj v občinah: Rudolfovo, Šmihel-Stopiče, Brusnice, Toplice, Poljane, Črmošnjice, Prečna, Mirna Peč, Sv. Peter in Bela Cerkev, do preklica strogo pasji kontumac ali zaprtijo in bodo vsi psi, kateri se brez trdne in varne torbe na gobci zasačijo, brez izjeme polovljeni in pokončani, njih lastniki pa ostro kaznovani. Županstva naj skrbje, da se število nepotrebnih psov kar je mogoče zmanjša s tem, da strogo pobirajo visoki pasji davek in vse nepotrebne pse pokončajo. — Opomnimo

tudi, da dobi oni, ki vsteklega psa pokonča, nagrade od 5 gold.

(Umrli je) 29. junija po noči gospod Jakob pl. Lenk, umirovljeni c. in kr. stotnik-auditor in sosesestnik grajščine Raka na Dolenjskem. Bil je velik dobrotnik siromakom in prijazen gospod z vsemi sosedi, kateri smrt rajnega res srčno obžalujejo.

(Vrsta porotnih obravnav v Novem Mestu): dné 1. avg. Anton Kočjaž, radi tatvine; 2. avg. Jože Benčina, radi uboja; 3. avg. Pavlina Fritz, radi tatvine; 4. avg. Alojzij Jonke, radi uboja; 5. avg. Terezija Rožič in Frančiška Gorenc, radi zavratnega, umora oziroma deležnosti na taistem; 6. Franc Jerouc, radi prostega umora.

(Podružnica društva sv. Cirila in Metoda v Kostanjevici) bo imela dne 8. avgusta popoldne ob 2. uri v prostorih bralnega društva svoj občni zbor. K obilni udeležbi udov in pristopu k družbi vabi Odbor.

(V Mokronogu) imeli so 31. julija sklep ondotnje čveterorazrednice. Šolo je obiskovalo 154 dečkov in 121 deklic, v ponavljalno šolo je hodilo 23 dečkov in 30 deklic. Učiteljskih moči so imeli 6. Jako lepo se nam vidi ustanovitev šolarske kuhinje, katera v Mokronogu jako uspešno deluje; v treh letih se je razdelilo 3102 porcij v znesku 186 gl. 12 kr. in poleg teh so še nekateri dobrotniki dajali otrokom gorke hrano; seveda to o zimskem času, ker otroci ne morejo v snegu in mrazu daleč hoditi h kosilu. Povrni Bog vsem tem blagodušnim darovateljem in ljubimcem naše mladeži!

(Abiturijenti slovenskih in hrvatskih učiteljskih priredé v četrtek 4. avg. v Ljubljani veselico na korist družbi sv. Cirila in Metoda in Narodni šoli. Vstopnina 50 kr.

(O letini) po nekaterih krajih ljudje dobro govoré in se hvalijo o lepem pridelku žita; seveda so bila žita po nekaterih krajih od viharja poležana in rja se jih je poprijela, toda žetev se je vršila večinoma pri lepem vremenu. — Krompir in koruzo pa uničuje zelo — črv, pa ne povsodi, kjer ga ni, jako lepo kaže. Sadja ne bode dosti, posebno češpelj bo jako malo ali skoraj nič, jabolk malo. Grozdje pa kaže jako lepo, posebno na Trški gori. Bog dal, da nas ne obišče kaj zlega!

Razne vesti.

* (Ponarejene petdesetake) so zasačili, katere so izdajali Italijani in sicer nekaj v Ljubljani, Trstu in na Štajerskem. Več oseb so vže zaprli, toda ategne jih biti še več, ker mora biti cela tropa ponarejevalcev. Pazite, kedar ste v kupčiji z Italijani posebno na petdesetake!

* (Pridelkiletošnjega leta) kažejo, kakor poročajo časopisi, povsod dovolj dobro. Pšenica je bila zlasti na Ogrskem skrajno prav lepa; le poslednji čas jo je jelo nadlegovati slabo vreme in rja. Vsekako pa se je žetev zapoznala za 2—3 tedne. Na Ogrskem bodejo pridelali pšenice okolo 35—38 milijonov metr. stotov. Kaj dobro je obrodila pšenica na Češkem, v Gorenji Avstriji in Nemčiji. Na Francoskem in Angleškem pšenica ni tako krasna, toda tam imajo še veliko zalogo stare pšenice, zato se je tje kaj ne bo veliko izvažalo, zlasti ker je pšenica tam po ceni. Ječmen se na Ogrskem ni obnesel dobro; bolje pa je obrodil po drugih krajih. Poljedelci pri-

čakujejo, da bodo izvažali ječmen na Nemško, ne pa na Angleško, kjer je bila letina za ječmen nenavadno dobra. Oves se je obnesel na Ogrskem posebno dobro; nekoliko slabše je obrodila rž. Poročila iz Rusije pripovedujejo o kaj dobri letini; posebno dobro se je obnesla ozimina, pa tudi jarina ni slaba. Mednarodni tržni dan se bode vršil na Dunaji dné 29. in 30. avgusta t. l.

* (Kolera) zelo razsaja po Rusiji, vsaki dan jih po več umrje in iz perzijske meje v Aziji se tudi zopet čuje o kugi, kjer je imela izvir tudi kolera. Vse države si prizadevajo, da jej ubranijo vhod.

* (Pomoček proti odpiranju pisem.) Nihče nima rad, da pride njegovo pismo v tuje roke, da ga čita oni, komur ni namenjeno. Hoté temu priti v okom, rabijo na Angleškem kaj priprosto sredstvo. Namesto na prednej, napišejo naslov na zadnej strani, kjer je pismo zalepljeno. Znano je, da gumi spusti, če zmochiš zalepljeno mesto z vodo; pismo, ki nosi naslov na zalepljeni strani se torej ne more odpreti, da se to ne bi poznalo. Treba je samo pisati naslov še le takrat, ko je pismo že popolnoma suho.

* (Za kristjansko kri) vršila se je pred nedavnem obravnava v Ksantenu na Nemškem. Zatoženec bil je žid Bušhof, kateri je bil pred porotniki zatožen radi umora 6letnega fanta. Dne 29. junija lanskega leta, so našli ljudje popoldne ob 6. uri otroka mrtvega s prerezanim vratom na skednju, kakih dvajset korakov od pivnice omenjenega žida. Ker pa o krvi niso našli kacega sledu, jeli so ljudje takoj sumiti, da ga je umoril Bošhof radi kristjanske krvi, ki jo židi rabijo pri svojih velikonočnih opresnih kruhkih. Še-le čez štiri mesece se je začela preiskava, katera pa ni dosti odkrila. Prebivalstvo pa se s tem ni dalo pomiriti in ker so pritožbe prišle celo v Berlin, začela se je pred kratkem preiskava znovič, ki je spravila na dan, da res ni moglo biti drugače, nego da je fanta umoril Bušhof in njegova hči, ker je več prič videlo otroka igrati se pred židovo kuhinjo, kamor ga je naposled neka roka potegnila in zvečer je bil že mrtev najden. Toda vkljub jasnim dokazom bil je žid naposled vendarle oproščen, kar je tako razburilo prebivalstvo, da je jelo ropotati proti židom. Bušhof se je moral izseliti in nekaj nemških velikašev, med njimi celo Virhov v Berlinu, so razglasili poziv za nabiranje milodarov y podporo proganjenej rodbini židovske. Vsi večji listi so obširno opisali to obravnavo in celo najpohlevnejši med njimi trde, da je pri tem igral denar glavno vlogo, in da židi učinijo najbolje, če ne prilivajo še olja na ogenj. Pač slaba tolažba za slavljeno „deutsche Gründlichkeit . . .“

* (Posvečevanje nedelje.) V Ameriki so mnogo pomišljevali, ali bi bila razstava v Čikagi, katera bode prihodnje leto, v nedeljo odprta ali zaprta; poslednjič so sklenili, da razstava bode sicer ob nedeljah odrta, zaprta pa bodo ta dan vsa gledališča in sploh vsi prostori za veselice. Razun tega bode slednjo nedeljo v veliki dvorani služba božja.

* (Mrtvaški spomenik iz sira). Nek Amerikanec je naročil, da mu dajo napraviti po smrti spomenik iz sira. Da-si dovolj nova, vendar ta misel ni ravno napačna. Ko se ljudje spomenika dovolj nagledajo, morejo si potem tudi postreči z njim, kakor se je to zgodilo z stavolokom, ki ga je dala napraviti tovarna v Kolonu (Köln) iz same čokolade.

(Pri odvetniku). Odvetnik: „Ste dopisali gospod tudi račun svojemu dolžniku?“ — Tožnik:

Sveda, pa že davno. — Odvetnik: „In kaj je rekel na to?“ — „Rekel je, naj grem k zlodju ž njim“. Odvetnik: „A kaj ste vi učinili na to?“ — „Ubogati pam ga moral naposled“.

* (Raztresenost.) „Povejte mi, gospod tovariš, kdo je bil oni mladi človek, ki je naju ravnokar srečal in pozdravil?“ — „Bil je vaš starejši sin, gospod profesor“. — „Tako, tako, zato pa se mi je tudi zdelo, da sem ga že nekje videl“.

V mesecu juniju v Novo Mesto vračujoča se pisma:

J. Berkopec, N. York (rec.) — Kramer, N. York (rec.) — Anna Deželan, Aurora — Primuž Strgar, Cleveland — Muren Joh., Calumet — Klopčar Joh., Aurora — Franz Kovačič, Ill. — Franz Staniša Alsenz — Johann Šimič, Amerika — Zure Andreja, Klifton — Pimper Julie, Graz — Ivan Dušič, Metlika — Jože Jeriček, Sokolovac — Silvester Ambrožič, Calumet (rec.) — And Matzelle, Birkfeld — Mikološ Subotič, Prag — Josef Jaksič, Gradaz — Lourenz Kulovž, Belovar — Ana Šetina, Youngstown — Dr. Taučar — Anton Žagar, Pernegg — J. T. K. St. Leonhardt — Nikolaus Novak, Leoben — Apolonia Berns, Agram — Michael Jakovc, Karlovac — Matevž Koren, Dauphin — Jakob Paulič, Dauphin — Matevž Koren, Dauphin.

Poslano.

Povodom nekega članka v nemškem političnem dnevniku „Tagespost“, izhajajočem v Gradcu, v katerem se z nečuvno smelostjo grdijo dijaki novomeške gimnazije in pred dvema letoma ošli obče spoštovani ravnatelj gospod A. Senekovič brez vsake podlage; izreka občinski odbor v Novem Mestu svojo globoko indignacijo nad tem zlobnostnem člankom, ki je hotel imeti nemara le namen, celi zavod obrekovati ali ga spraviti s časom v Kočevje, kajti tri različne preiskave in sicer pred c. kr. okrajnim glavarstvom, pred c. kr. disciplinarno oblastjo na gimnazij samej in pred občinskim predstojništvom, — dognale so, da dijaki s podiranjem slavoloka, postavljenega povodom prihoda njega vzvišenosti knezo-škofa ljubljanskega, — niso v nobeni zvezi.

Novo Mesto, dné 19. julija 1892.

Mestni zastop.

Zahvala.

Povodom odlikovanja z zlatim križcem, kojega so mi presvitli cesar, naš predobrotljivi vladar Franc Jožef podelili, in katerega mi je preblagorodni gosp. okrajni glavar pl. Thoman 27. t. m. na prsi pripel, došlo mi je toliko čestitek, da se ne morem vsacemu čestilcu posebej zahvaliti. Sprejmite blagovoljno velečastiti gospodje in gospodičine ter vsi moji mili prijatelji, mojo srčno zahvalo tem potom! Bog Vas živi!

Ribnica, dné 28. julija 1892.

Ios. Raktelj.

Zahvala.

Slavnemu društvu „Dol. Sokol“, dol. pevskemu društvu in slav. gasilnemu društvu novomeškemu, kakor tudi p. n. gospodi iz Novega Mesta in od drugod, kateri vsi so pripomogli, da se je slavnost otvorjenja vodovoda v Toplicah tako sijajno vršila, izreka svojo najsrčnejšo zahvalo vodovodni odbor.

Prošnja.

Odbor „Dol. Sokola“ uljudno prosi vse gospode, kateri imajo izposojene ročke, da blagovolijo iste vrniti, ker bode v teku meseca napravljen zopet inventar; dalje se obrača do gospodinji, katere so imele na stanovanju dijake, da bi iste blagovolile pogledati, ako se v stanovanju nabajajo železni ročki iz naše telovadnice in bi nam naznanile, da po nje pošljemo.

Novo Mesto 24. julija 1892.

Odbor „Dol. Sokola“.

Loterijske srečke.

Gradec	16. julija	82	68	36	77	26
Trst	23. „	46	62	47	38	36

Služba opravnik (vavpta)

je na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu za oddati.

Plača znaša 360 gld. a. v. na leto. Razun tega uživa opravnik prosto stanovanje in svečavo, ter mali vrt. Za kurjavo dobi pa 20 gld. na leto.

Služba je nastopiti s 1. septembrom tekočega leta. Pismene prošnje vložite naj prositelji pri vodstvu šole do 20. avgusta t. l.

(177—1)

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu,
dné 31. julija 1892.

Dobri delalci kopači,

zaslužijo si lahko prav lep denar, ako pri podpisanemu vodstvu prekopavanje 5000 metrov zemlje v akordu (na čez) prevzamejo.

(178—1)

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu,
dné 31. julija 1892.

Več tisoč dobro žgane opeke

imam na prodaj na Dol. Straži na južni strani poleg družih opekarn, kjer sem napravil svojo lastno opekarno. Priporočam se slav. občinstu ter sprejemam tudi pismena naročila in na ista odgovarjam.

Jurij Springer,

(174—1)

opekar, Dolenja Straža pri Novem Mestu.

V neki grajščini na Dolenjskem dobi takoj službo

velikega hlapca

oženjen, pošten, priden in trezen človek. Prednost imajo taki, ki so brez otrok, ali pa z odraslimi otroki, kateri bi tudi za dninarje delali. Več pové opravništvo „Dol. Novic“.

(175—1)

Deček

12. do 14. let star, lepega zadržanja in poštenih staršev se takoj sprejme v Požekovo pekarijo v Metliki.

Ravno tam se tudi sprejme priden in pošten

hlapec

h konjem v službo.

(176)

Hiša

šte. 191 v Ozki ulici poleg Brunnerja je iz proste roke takoj na prodaj. Več pové Alojzija Delhunija v hiši šte. 143 v Novem Mestu. (166-1)

Vozniki

marljivi in za delo zmožni, sprejemajo se pri gradenju **dolenjske železnice**

in sicer s plačo na dan, ali v akord. Poprašati je pri inženirju Krause na Grosupljem. (164-1)

Na prodaj sta dva bika,

jeden je montafolski polkrvni, meri 140 cm star 2 leti; drugi muricidolski, meri 147 cm, star 2 in pol leta. Poterjeni so za pleme. Prodajo se iz proste roke ter so zdravi in lepi. Cena se izvé pri posestniku Janezu Frančič-u v Stari Vasi pri Št. Jerneju. (165)

Lepo posestvo na prodaj!

V Šent-Jurju pri Franc Zupančiču je na prodaj hiša na lepem prostoru in v dobrem stanu, četrt ure od železnične postaje; dalje 2 orala travnikov, 1200□ sežnjevinograda, 7 oralov 177□ sežnjevin gojzda, skupnega zemljišča je 56 oralov, vse je prve vrste. Kdor želi to posestvo kupiti naj se oglasi pri lastniku Fran Zupančiču v Šent-Jurju hiš. šte. 19, pošta Mirna peč, kjer se izvé tudi cena. (168-1)

**Čistilni stroj za žito (trijer),
stroj za robkanje turšice
in nekaj družega orodja**

(najnovejše sestave)
ima na prodaj

kmetijska podružnica v Novem Mestu. (149-3)

Lepo posestvo

se prodaja, ali pa proti doplačilu zamenja,

v večjem kraju, obstoječe iz prostorne hiše, za vsaktero obrt in prodajalnico pripravne, ležeče na glavnem trgu, na najlepšem mestu, poleg sodišča in davčnega urada, z lepim vrtom, kegljiščem in ledenico, s prostornim konjskim hlevom itd.; tu je tudi najlepša prilika za zidanje, ker je stavbenega prostora blizu 700 kvadratnih metrov. Več o tem se izvé pri upravnistvu „Dol. Novic“. (154-2)

Učenec,

ki se hoče učiti dimnikarstva, se takoj sprejme v poduk pri Fran Hönigman-u, dimnikarju v Novem Mestu št. 60. „Za šolami“. (151-3)

Na prodaj je iz proste roke hiša

v Kandiji poleg Novega Mesta; hiša ima dve sobi, tri kleti, hlev za živino in prešiče in pöd, vse je pod jedno streho; na koncu hiše je vrt s čespljami zasajen in ograjen, k hiši spada njiva z 8 mernikov posevte; prodaja se z letino vred. Več se izvé pri lastniku Jožefu Staniša šte. 34 v Kandiji. (172-1)

Učenec

v prodajalno s špecerijskim in železninskim blagom se takoj sprejme.

(167-1)

Fran Kastelic,
Kandija pri Novem Mestu.

Prostovoljno se prodaja

hiša šte. 179 v Žužemberku, v prav dobrem, novem stanu, obstoječa iz treh sob, kuhinje, prostorne kleti ter majhnega vrta, pripravna za krémarski obrt ali prodajalnico, stoječa ob cesti nasproti novega sodnijskega poslopja, — za prav nizko ceno.

V zakup odda se mesnica z vsemi dotičnimi prostori, pri mostu, obstoječa že čez 35 let — lastnina lože Jeršetove zapuščine. Več natančno pojasnuje (171-1) Ivan Jerše v Žužemberku.

Janez Nahtigal iz Brega šte. 3, blizu trga Žužemberka, zagradske fare, prodaja svoj

mlyn

s petimi tečaji, petimi stopami, žago, dalje 4 orala in 522 štirj. sežnjevin zemljišča, 9 minut od deželne ceste, eno uro od trga: vse je v dobrem stanu. Cena se izvé pri lastniku (169-1)

Razglas.

Posojilnica v Žužemberku registrovana zadruga z neomejeno zavezo, naznanja, da se od začetka avgusta t. l. uradni dan od torca 1.—2. ure popoldne preloži na četrtek od 8.—9. ure dopoldne.

Posojila dajala in hranilne vloge vzprejemale se bodo od sedaj naprej le ob nedeljah in četrkih od 8.—9. ure dopoldne.

(170)

Načelnistvo.

Na prodaj ima (158-2)

Jožef Kline na Gorenjem Polju

deske

različne debelosti in različnega lesa.

Turbine in kolesa za na vodo, parne mašine, parne kotle, kakor tudi mašine za obdelovanje lesa in prav posebno dobre žage, ponuja po jako nizkih cenah (80-5)

Tönniesova fabrika za mašine v Ljubljani.

V vojvoda Auerspergovih gozdih v Posterici (Steinwand) pri Toplicah, prodajajo se drva siksmeter po l gld. 50 kr. celi navadni meter po 25 kr. proti gotovi plači. — Več se poizvé pri vojvodovem logarju v Posterici (Steinwand) p. Toplice.

Naznanilo

zaradi

prodajanja strojev.

Izvedela sem, da razširjajo agentje, kateri potujejo nabirajo naročila na stroje, vest, da ne vodim več mojega pokojnega soproga g. Frana Detter-ja trgovine s stroji.

To je povse neresnična vest in zategadelj naznanjam, da bodem tudi še nadalje vodila trgovino s stroji in se trudila postreči p. n. kupovalcem z izbornimi stroji vsake vrste.

V Ljubljani, dne 12. junija 1892.

(157-1)

Ana Detter udova.

Na prodaj posestvo!

obstoječe iz stanišča, kozolca, hleva, svinjaka in čez 8 oralov zemljišča, blizu ceste na Bučki. Več pové [152-3] gospod gostilničar Selak ravno tam.

Vino od leta 1891

150 veder in

sir v hlebih

ima na prodaj grajščina Rakovnik, pošta Št. Rupert. (160-2)

Velika zaloga

železničnih šin

za obokanje pri stavbah itd. pripravne se dobijo po nizki ceni pri

Franc Kastelic,

v Kandiji pri Novem Mestu.

(162-2)

Kopališče in vodno zdravišče

v Kamniku na Kraškem,

(postaja lokalne železnice Ljubljana-Kamnik).

Zdravljenje po načinu župnika Kneippa

pod vodstvom specialnega zdravnika, ki je dalje časa praktikoval pri veleč. g. župniku Kneippu ter ima od njega spričevalo sposobnosti in si je bil tekem dveh let kot vodja nekega dobro obiskovanega Kneippovega zdravišča stekel mnogo priznanih izvrstnih zdravilnih vspehov; dokaz temu so mnogotere javne zahvale od leta 1891 v listih: „Vaterland“, dunajski „Volksblatt“, linški „Volksblatt“, linška „Tagespost“, „Welscher Zeitung“, „Kneipp-Blätter“ itd.

O zavodu in stanovanjih daje potrebna natančnejša pojasnila

zdraviščno vodstvo.

ZACHERLIN (172-1)

je najbolj sloveče sredstvo proti mrčesu.

Znamenja občudovanja vrednega delovanja Zacherlina

so: 1. zapečateni steklenici, 2. ime „Zacherl“.

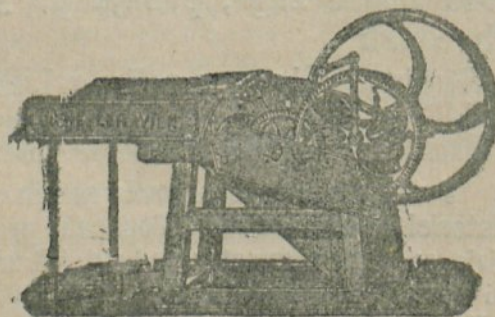
Novo Mesto: Adolf Pauser.

Mokronog: B. Šbil.

Litija: Lebinger in Bergmann.

Kostanjevica: Alojzij Gatsch.

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo

mlatilnice, čistilnice za žito,

trijérje, slamoreznice, mlne za sadje, stiskalnice za sadje, vino in grozdje,

kakor tudi vse druge stroje in priprave

za kmetijstvo, vinarstvo in sadjerejstvo itd.

priporoča v najnovejši in najboljši obliki, po ceni:

IG. HELLER, DUNAJ,

1/2 PRATERSTRASSE 78.

Ilustrovani zapisniki in pohvalna pisma v slovenskem, hrvaškem, nemškem in laškem jeziku po zahtevanju l. plačno in franko. — Čas za poskušnje — garancija, ugodni pogoji. Zopet znižane cene. (84-8)